Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Notitie nieuwe eigen bijdrage Wmo

16-5-2025

In de voorjaarsnota van 2023 heeft de (toenmalige) Nederlandse regering besloten om de inkomensafhankelijke bijdrage in het abonnementstarief van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) opnieuw in te voeren. Inmiddels is daarvoor een wetsvoorstel ingediend.

De Wmo is bedoeld voor:

- Begeleiding en dagbesteding
- Ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers
- Ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking
- Voorzieningen voor mensen met een beperking zoals woningaanpassing, vervoer, een rolstoel of hulp in de huishouding

Sinds 2019 bestaat er een vast Wmo-abonnementstarief van ongeveer € 20 per maand. Deze zal vervangen worden door een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb) die kan oplopen tot meer dan € 300 per maand. De beoogde ingangsdatum voor de nieuwe ivb is 1 januari 2027.

Inkomensafhankelijke eigen bijdrage

In de nieuwe regeling wordt onderscheid gemaakt tussen vier huishoudtypen:

- Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd
- Alleenstaanden boven de AOW-gerechtigde leeftijd
- Stellen onder de AOW-gerechtigde leeftijd
- Stellen boven de AOW-gerechtigde leeftijd

De hoogte van het abonnementstarief wordt afhankelijk van het verzamelinkomen en het vermogen dat deze huishoudtypen twee jaar geleden hadden. Voor de berekening van het abonnementstarief in 2026 wordt dus gekeken naar het verzamelinkomen en vermogen van 2024. Dit inkomen wordt het bijdrageplichtig inkomen genoemd.

Het minimale abonnementstarief zal rond de € 23 euro liggen (prijspeil 2025). Tot een inkomen van 135 procent van het sociaal minimum betalen mensen dit minimale tarief. Boven dat inkomen gaan mensen van elke € 100 extra € 10 betalen aan de eigen bijdrage (10 procent) tot een maximum van € 328 per maand (prijspeil 2025).

Het maximumtarief wordt voor alleenstaanden bereikt bij een bijdrageplichtig inkomen van ongeveer € 61.000 per jaar. Stellen boven de AOW-gerechtigde leeftijd gaan vanaf € 70.000 het maximumtarief betalen. Stellen onder de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken het maximumtarief met een bijdrageplichtig inkomen van € 71.000. Zie de tabel voor een overzicht.

Huishoudtype	Ondergrens inkomens-afhankelijke tarief	Maximumtarief vanaf bijdrageplichtig inkomen
Alleenstaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd	Ca. € 24.500	Ca. € 61.000
Alleenstaanden boven de AOW-gerechtigde leeftijd	Ca. € 24.500	Ca. € 61.000
Stellen onder de AOW-gerechtigde leeftijd	Ca. € 34.500	Ca. € 71.000
Stellen boven de AOW-gerechtigde leeftijd	Ca. € 33.500	Ca. € 70.000

Ook het vermogen van box 3 gaat meetellen voor het bijdrageplichtig inkomen. Dit gaat voornamelijk over spaargeld en beleggingen, de overwaarde van het eigen huis telt niet mee. Voor huishoudens met een vermogen boven de vermogensgrens voor de huurtoeslag (in 2025 zo'n € 33.000 voor eenpersoonshuishoudens en € 67.000 voor meerpersoonshuishoudens), telt 4 procent van het vermogen boven die grens mee als inkomen.

Hieronder wordt een viertal voorbeelden doorgerekend.

Voorbeeld 1
Een alleenstaande man onder de AOW-gerechtigde leeftijd met in 2023 een inkomen van ca. € 27.000 en een vermogen waarbij hij nog recht heeft op huurtoeslag, betaalt nu € 20 per maand. In het nieuwe tariefstelsel gaat hij € 45 per maand betalen.

Voorbeeld 2
Een alleenstaande zelfstandige met een wisselend inkomen had in 2022 een financieel minder goed jaar, maar in 2023 juist een veel beter jaar met meer opdrachten. Haar eigen bijdrage zou in 2024 (op basis van het inkomen in 2022) niet boven het minimumtarief van € 20 uitkomen. Op basis van haar inkomen en vermogen van 2023 (ca. € 55.000) zou ze in 2025 een eigen bijdrage van € 271 gaan betalen (net onder het maximum).

Voorbeeld 3
Een samenwonend stel waarvan één partner werkt. Ze hebben een gezamenlijk inkomen boven de inkomensgrens voor het maximumtarief uit de bovenstaande tabel. Ook ligt hun vermogen boven de vermogensgrens. Nu betaalt dit stel € 20 per maand. Zij gaan in het nieuwe tariefstelsel het maximumtarief van € 328 per maand betalen.

Voorbeeld 4
Een alleenstaande met in 2023 een arbeidsongeschiktheidsuitkering van ca. € 53.000. Nu betaalt hij € 20. In het nieuwe tariefstelsel gaat hij € 263 per maand betalen (net onder het maximumtarief).

Stapeling

De Wmo-bijdrage is niet de enige extra uitgave van mensen met een beperking. In het rapport *Meerkosten van leven met een beperking (2024)* hebben we een aantal voorbeelden doorgerekend van de meerkosten die mensen hebben als gevolg van een

beperking. We laten aan de hand van een voorbeeld uit dat rapport zien hoe de financiële situatie er uitziet na verhoging van de Wmo-bijdrage. Dit voorbeeld gaat om een tweepersoonshuishouden waarvan één persoon een progressieve erfelijke spierziekte heeft en daardoor niet meer kan werken.

Totale meerkosten en huishoudbegroting
De totale meerkosten voor deze situatie bedragen € 357 per maand, waar ongeveer € 22 aan tegemoetkomingen tegenover staat. Dit betekent dat er € 335 aan meerkosten (waaronder de huidige eigen bijdrage voor de Wmo) overblijft waar vanuit de inkomstenkant geen tegemoetkoming tegenover staat. Met deze meerkosten houdt dit huishouden € 350 per maand over als rekening wordt gehouden met alle minimaal onvermijdbare uitgaven. In het nieuwe wetsvoorstel stijgt de eigen bijdrage van dit huishouden met € 57. In totaal gaan zij voor de Wmo € 78 per maand betalen. Daardoor blijft er nog maar € 293 over. Een vergelijkbaar huishouden zonder meerkosten door een beperking, waarin beide partners voltijd minimumloon verdienen, houdt maandelijks € 1.374 over nadat alleen de minimale uitgaven zijn gedaan.

SALDO INKOMSTEN MIN UITGAVEN	2x minimumloon zonder meerkosten	Tegemoet-koming /meerkosten	1x minimumloon + uitkering + tegemoetkoming
Verzamelinkomen (2023)	€ 50.924		€ 40.916
Netto besteedbaar inkomen/ totaal tegemoetkoming (per maand)	€ 4.129	€ 22	€ 3.461
Totaal uitgaven/meerkosten (per maand)	-/- € 2.755	-/- € 357	-/- € 3.111
Verhoging Wmo-bijdrage (per maand)			**-/- € 57**
SALDO INKOMSTEN MIN UITGAVEN	**€ 1.374**	**- € 335**	**€ 293**

Zorgen

Het Nibud constateert dat het huidige voorstel voor de inkomens- en vermogensafhankelijke bijdragen voor de Wmo op een viertal punten obstakels veroorzaakt voor een groep mensen die als gevolg van een beperking al (financieel) kwetsbaar is.

Er wordt gekeken naar het verzamelinkomen van huishoudens in plaats van naar het besteedbare inkomen.
Voor sommige huishoudens die gebruik maken van de Wmo kan het verschil tussen het verzamelinkomen en het besteedbare inkomen aanzienlijk zijn. Zo hebben mensen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering geen recht op de arbeidskorting, waardoor hun netto-inkomen honderden euro's lager kan liggen dan dat van werkenden met een vergelijkbaar bruto-inkomen.

De stijging van de kosten van de inkomensafhankelijke bijdrage is te steil.
Van elke € 100 die iemand boven de grens van 135 procent verdient, gaat de eigen bijdrage met € 10 omhoog. Daardoor gaan mensen met een inkomen tot modaal al snel een veel hogere eigen bijdrage betalen dan nu. Dit marginale tarief is naar onze mening te hoog.

Het baseren van de eigen bijdrage op actuele gegevens vraagt veel eigen actie van mensen die in deze periode een inkomensdaling door hebben gemaakt.
Volgens de nieuwe regeling kunnen huishoudens bij een inkomensdaling van meer dan € 3.177,80 per jaar (prijspeil 2025) het jaar waarop hun bijdrage wordt gebaseerd, veranderen naar het huidige jaar. Op die manier kunnen ze in aanmerking komen voor een lagere eigen bijdrage. Huishoudens die te maken hebben met een plotselinge beperking als gevolg van een ongeluk of ziekte gaan er in bruto-inkomen soms flink op achteruit en deze groep heeft dan ook veel baat bij een peiljaarverlegging. Deze regeling moet actief onder de aandacht worden gebracht om te voorkomen dat mensen een onnodig hoge eigen bijdrage betalen.

Huishoudens van mensen met een beperking en een inkomen boven 135 procent van het minimum krijgen door de verhoging van het Wmo-tarief te maken met een nóg grotere stapeling van zorgkosten.
Vooral huishoudens die langdurig gebruik (zullen) maken van de Wmo hebben te maken met een stapeling van zorgkosten waar deze verhoging van de eigen bijdrage bovenop komt.